C/2025/3168

20.6.2025.

Rezolucija Europskog odbora regija – Kompas konkurentnosti za EU

(C/2025/3168)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR),

Glavne poruke

1. slaže se s ocjenom Europske komisije da Europa ne drži korak s drugim velikim gospodarstvima zbog **stalnog posustajanja u rastu produktivnosti** i da mora odmah poduzeti mjere kako bi zauzela vodeće mjesto u ključnim tehnologijama i pozicionirala se kao globalna predvodnica u inovacijama, produktivnosti i dekarbonizaciji ključnih tehnoloških područja i tako ponovno postala konkurentna i očuvala blagostanje;

2. naglašava, s druge strane, da konkurentnost Europe može biti otporna i održiva samo ako je ukorijenjena u snažnom europskom socijalnom modelu koji se temelji na socijalnoj koheziji, smanjenju nejednakosti i pravednom oporezivanju;

3. podržava **tri imperativa preobrazbe** i **horizontalne čimbenike** iz Kompasa, koji su nužni za podupiranje konkurentnosti;

4. naglašava da predloženi horizontalni čimbenici ne bi smjeli dovesti do centraliziranijeg modela upravljanja u čijem bi središtu bio isključivo dijalog između Komisije i nacionalnih vlada na štetu podnacionalnih vlasti i učinkovite integracije teritorijalnih aspekata;

5. upućuje na angažman **predsjednice von der Leyen iznesen u političkim smjernicama** da regije ostanu okosnica našeg rada i stoga predlaže **da institucije EU-a, nacionalne vlade, lokalne i regionalne vlasti i privatni sektor surađuju na provedbi Kompasa, vodeći pritom računa o lokaliziranom pristupu**;

6. poziva na donošenje **jasnih načela o tome kako će suradnja među svim razinama vlasti** funkcionirati u provedbi Kompasa u sljedećih pet godina i predlaže **novo partnerstvo** Europskog odbora regija i Komisije za provedbu Kompasa, koje bi uključivalo:

— provođenje **sustavnih procjena teritorijalnog učinka** za ključne inicijative Kompasa koje izravno utječu na općine, gradove i regije u cijelom EU-u;

— integriranje rada **OR-ove Mreže regionalnih središta za ocjenjivanje provedbe politika EU-a (RegHub)**, koja pruža povratne informacije o provedbi propisa EU-a na terenu, u okviru godišnjih **dijaloga o provedbi s relevantnim povjerenicima**;

— provođenje **godišnje rasprave o politikama u vezi s provedbom Kompasa** i njegovom utjecaju na lokalne i regionalne vlasti kako bi se mjerio napredak u poboljšanju konkurentnosti;

— obvezu da se **alatom za koordinaciju konkurentnosti** uzimaju u obzir raznolikost (kapaciteti i slabe točke) europskih teritorija i podjela nadležnosti unutar država članica;

— osiguravanje brze primjene rezultata **rada platforme Fit for Future (F4F)**. OR se obvezuje na aktivno sudjelovanje u budućem radu platforme na prikladnosti i pojednostavljenju propisa i poziva da se metode rada platforme F4F prošire i na predzakonodavnu fazu, čime bi se jamčio lokaliziran i dosljedan pristup utemeljen na činjenicama tijekom cijelog zakonodavnog ciklusa;

— osiguravanje da se teritorijalnim evaluacijama uzme u obzir stvarno stanje regija s ozbiljnim rizikom od depopulacije i starenja stanovništva. Teritorijalna raspršenost, starenje i niska gustoća stanovništva, zajedno s nedostatkom kritične poslovne mase, otežavaju učinkovitu provedbu ujednačenih politika konkurentnosti. U Kompasu bi trebalo predvidjeti pokazatelje i instrumente prilagođene tim regijama, kojima se prepoznaju njihova strukturna ograničenja, ali i njihov potencijal, čime bi se zajamčila pravedna i učinkovita integracija u europsku strategiju;

7. ističe da **isključivo sektorska procjena europske konkurentnosti** nije dovoljna za povećanje rasta produktivnosti u cijelom EU-u;

8. napominje da su lokalne i regionalne vlasti **ključni pokretači konkurentnosti** jer ostvaruju strateški program EU-a na terenu i putem ulaganja i javne nabave istinski podupiru inovacijske ekosustave;

9. uvjeren je da su konkurentnost i teritorijalna, ekonomska, digitalna i socijalna kohezija isprepletene i da je riječ o sastavnicama koje su ključne za funkcioniranje i daljnji razvoj **jedinstvenog tržišta**;

10. kako bi se postigli ciljevi iz Kompasa, zagovara provedbu mjera za odgovor na demografske izazove;

11. pozdravlja predloženi **alat za koordinaciju konkurentnosti** kojim se želi poboljšati koordinacija politika na razini EU-a i na nacionalnoj razini, ali izražava žaljenje zbog toga što u Kompasu konkurentnosti nema dovoljno informacija o tome kako bi taj alat trebao funkcionirati, a uopće se ne spominje eventualni mehanizam za prilagodbu politika EU-a u slučaju da se konkurentnost EU-a ne uspije povećati. OR stoga ponovno poziva na to da taj instrument bude teritorijalno osjetljiv i da se temelji na načelima iz ove Rezolucije;

12. zabrinut je zbog toga što bi mjere predviđene za **financiranje konkurentnosti** mogle biti znatno manje od 750 – 800 milijardi EUR dodatnih ulaganja godišnje, koliko je prema Draghijevu izvješću potrebno. Prioritet mora biti osiguravanje veće i strateške mobilizacije privatnog kapitala. Izdavanje dodatnog zajedničkog duga za financiranje zajedničkih projekata ulaganja trebalo bi biti dio šire rasprave o financiranju dugoročnog proračuna EU-a za razdoblje nakon 2027. godine;

13. napominje da poduzeća navode veliko regulatorno opterećenje u EU-u kao jednu od glavnih prepreka rastu i ulaganjima; pozdravlja cilj Komisije da se troškovi svih administrativnih opterećenja smanje za 25 % za sva poduzeća i 35 % za MSP-ove te se, kako se navodi u Kompasu, slaže da je za obnovu konkurentnosti Europe potrebno ići mnogo dalje nego prije u smanjenju birokracije; ističe da je za jačanje konkurentnosti EU-a ključno uspješno **pojednostaviti i smanjiti administrativno opterećenje** i istodobno **održavati gospodarske, socijalne i ekološke standarde EU-a, jamčiti regulatornu stabilnost i poštovati načela bolje regulacije**;

14. ponavlja poziv iz Draghijeva izvješća da Komisija prije donošenja novog zakonodavstva na početku svakog mandatnog razdoblja provede sustavnu procjenu i testiranje otpornosti na stres svih postojećih zakona i propisa EU-a; nakon toga bi trebale uslijediti kodifikacija i konsolidacija zakonodavstva EU-a po područjima politika, uključujući pojednostavljenje i uklanjanje preklapanja i nedosljednosti u cijelom zakonodavnom lancu, kako bi regulacija bila što konzistentnija i konkurentnija;

Smanjenje inovacijskog jaza

15. ističe da su **istraživanje i inovacije** u središtu konkurentnog rasta u Europi i zalaže se, s obzirom na članak 182. UFEU-a, za to da se u budućnosti sve mjere u tom području objedine u zasebnom okvirnom programu kako bi se obuhvatio cijeli lanac istraživanja i inovacija, od temeljnog istraživanja do završnog proizvoda, i time zajamčila buduća konkurentnost Europe;

16. naglašava potrebu za jačanjem razvoja lokaliziranih inovacijskih ekosustava kako bi se u potpunosti riješile nejednakosti u inovacijama i premostio inovacijski jaz unutar Europe te između EU-a i SAD-a, kao i između EU-a i Kine;

17. ističe da treba hitno preokrenuti trend sve većeg odlaska inovativnih *start-up* i *scale-up* poduzeća iz Europe; poziva Komisiju da ostvari napredak u pogledu dobrovoljnog **28. pravnog režima za inovativna poduzeća** i analizira njegov potencijalni teritorijalni učinak; naglašava potrebu da se dugoročnim proračunom EU-a ulaže u pametne prekogranične programe čiji su cilj podrška međuregionalnim lancima vrijednosti i jačanje regionalnih inovacijskih ekosustava;

18. naglašava da je za povećanje konkurentnosti nužna kombinacija izvrsnosti u području istraživanja i inovacija te znanja i kapaciteta u području proizvodnje: da bi se ojačala otpornost, trebalo bi podupirati i olakšavati visokotehnološke aktivnosti ovisno o njihovoj razini tehnološke spremnosti, od temeljnih istraživanja do uvođenja na tržište i dalje do industrijske primjene.

19. podržava **priznavanje** razvoja **vještina**, usavršavanja, prekvalifikacije i cjeloživotnog učenja kao stupova konkurentnosti EU-a jer gospodarska budućnost EU-a ovisi o zadržavanju visokokvalificirane, prilagodljive i inovativne radne snage. U tom kontekstu ističe ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u usklađivanju razvoja vještina s gospodarskim potrebama; naglašava da uključivanje na tržište rada podrazumijeva i smanjenje strukturnih prepreka, posebno za žene, i osiguravanje pravednih radnih uvjeta, kako je utvrđeno u europskom stupu socijalnih prava;

20. žali zbog toga što se u Komunikaciji ne upućuje jasno na europski zeleni plan jer su obveze preuzete u okviru tog plana ključne za konkurentnost EU-a i omogućuju dugoročno planiranje za javna tijela, privatna poduzeća i građane;

Zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost

21. slaže se da bi prijelaz na dekarbonizirano gospodarstvo trebao doprinijeti europskoj konkurentnosti, ali naglašava da je potrebna dodatna potpora za postizanje pravedne, zelene i digitalne tranzicije, koja je ključan dio reformirane kohezijske politike;

22. upozorava da **sve veći učinci klimatskih promjena** predstavljaju ozbiljnu prijetnju socijalnoj sigurnosti i konkurentnosti EU-a; ističe da gospodarski rast i smanjenje emisija stakleničkih plinova moraju ići ruku pod ruku i ukazuje na to da bi **model misije za klimatski neutralne i pametne gradove mogao postati osnova politike konkurentnosti EU-a** (s procijenjenim ulaganjima u iznosu od 650 milijardi EUR koja omogućuju velik potencijal ulaganja i poslovne mogućnosti u ključnim sektorima);

23. naglašava da je prilagodba klimatskim promjenama jednako važna dimenzija strategije konkurentnosti EU-a; poziva na veću potporu lokalnim i regionalnim vlastima i privrednim granama u razvoju strategija za otpornost na klimatske promjene, uključujući poboljšanja infrastrukture; naglašava važnost uključivanja mjera prilagodbe u gospodarske i industrijske politike kako bi se očuvala dugoročna konkurentnost i socijalna stabilnost;

24. pozdravlja objavljivanje **plana za čistu industriju** kako bi se riješili trajni problemi za industrije koje nastoje provoditi dekarbonizaciju, ali naglašava da industrijska politika mora imati snažnu teritorijalnu dimenziju kako bi se osigurala učinkovita provedba. Osim toga, ukazuje na potrebu za daljnjom potporom regijama s energetski intenzivnim industrijama;

25. pozdravlja namjeru Europske komisije da 2025. predstavi plan ulaganja u održivi promet i druge povezane inicijative, posebno plan za ambicioznu europsku mrežu željeznica velikih brzina; podržava cilj Europske komisije da se ubrza dekarbonizacija cijelog prometnog sektora na gospodarski najučinkovitiji način i ističe potrebu za teritorijalno osjetljivim pristupom kako bi se poduprli maksimalna povezivost i pristup;

26. pozdravlja **akcijski plan za cjenovno pristupačnu energiju** i njegove buduće inicijative za smanjenje troškova energije za građane, poduzeća i industriju te poziva na istinsku europsku energetsku uniju s potpuno integriranim i povezanim tržištem u cijeloj Europskoj uniji kojemu bi glavno obilježje bilo dobar sustav upravljanja; naglašava potrebu za poticanjem lokalne proizvodnje energije i daljnjim uključivanjem privatnog sektora u energetsku tranziciju;

27. ističe važnost osiguravanja otpornosti jedinstvenog tržišta EU-a jer je ono i dalje pod pritiskom – i unutarnjim i vanjskim – zato što države članice jednostranim mjerama kao što su neopravdane prekogranične trgovinske prepreke i državne subvencije za nacionalne industrije nastoje ostvariti pojedinačne kratkoročne interese. Osim toga, MSP-ovi se suočavaju s izazovima zbog različitih propisa u državama članicama, posebno u pogledu standarda održivosti. Taj nedostatak usklađenosti povećava troškove usklađivanja i komplicira prekogranične operacije te je stoga prepreka koju treba ukloniti;

28. naglašava da se konkurentnost i rast Europe temelje na otvorenom gospodarstvu koje je integrirano u globalne lance vrijednosti. Važno je da Europa poštuje vrijednosti slobodne trgovine i multilateralizma. U tom je pogledu važno da Europa diversificira svoj izvoz i ne ograničava ga na SAD i Kinu te da ojača sporazume o slobodnoj trgovini;

29. slično tome, bitno je da Kompas konkurentnosti sadrži praktične i financijske popratne mehanizme za mala poduzeća u tradicionalnim sektorima, kao što su turizam i poljoprivreda, kako se zelena i digitalna tranzicija ne bi smatrale dodatnim opterećenjem, već dostupnom prilikom. Lokalizirano osposobljavanje, poticanje poslovne suradnje i zajednička digitalizacija trebali bi biti dio regulative;

30. naglašava da bi **tranzicija na kružno gospodarstvo** trebala biti strateški imperativ za konkurentnost EU-a, uz istodobno povećanje njegove autonomije i otpornosti; poziva na znatno povećanje potpore EU-a gradovima i regijama za razvoj i provedbu sustavnih kružnih rješenja, prije svega putem javne nabave;

Smanjenje ovisnosti i povećanje sigurnosti

31. naglašava da EU ne smije oklijevati s primjenom zaštitnih instrumenata kao što su **instrumenti trgovinske zaštite** i **Uredba o stranim subvencijama** kako bi se osiguralo da poduzeća iz EU-a ne budu oštećena nepoštenim tržišnim natjecanjem stranih poduzeća. U tom kontekstu treba istaknuti i hitnu potrebu za donošenjem **paketa za carinsku reformu**;

32. naglašava da je za konkurentnost EU-a ključno osigurati **pouzdanu i raznoliku opskrbu sirovinama**, osobito sirovinama za koje se smatra da imaju kritičnu i stratešku važnost, jer su one krucijalne za energetski sektor, proizvodnju hrane, građevinarstvo i industriju; naglašava važnost europskog saveza za sirovine i posebno pozdravlja činjenicu da je on otvoren i za regije;

33. smatra da je jačanje europske sigurnosti i otpornosti prioritet i ističe da bi ulaganja u obrambene tehnologije i tehnologije dvojne namjene također trebala doprinijeti konkurentnosti i regionalnom razvoju;

34. insistira na tome da Komisija (među ostalim i u vezi s povećanom potrebom za **ulaganjima u obranu** i sigurnost) potiče **svemirsku politiku** i znatno poveća ulaganja u satelitski sustav Galileo kako bi se omogućila njegova upotreba i u vojne svrhe; preporučuje da se svemirski podaci iskoriste i za praćenje rizika za okoliš i sprečavanje klimatskih katastrofa;

35. naglašava da su **napredne tehnologije, kao što su ključni sektor poluvodiča, biotehnologija i umjetna inteligencija**, od vitalne važnosti za osiguravanje konkurentnosti i tehnološke suverenosti EU-a; ističe da su lokalne i regionalne vlasti bitni akteri u širenju umjetne inteligencije i za privatni i za javni sektor i da su u dobroj poziciji za izgradnju povjerenja u rješenja umjetne inteligencije izravnim javnim angažmanom i većom transparentnošću.

Bruxelles, 3. travnja 2025.

Predsjednica
Europskog odbora regija
Kata TÜTTŐ